

การสร้างสรรค์นาฏยศิลป์ร่วมสมัยผ่านบทสวดโพชฌังคปริตร
THE CREATION OF CONTEMPORARY DANCE
THROUGH POACHANGKAPIT CHANT

ธนนท์พัชร อัสวเสมาชัย*

Tananpach Asavasemachai*

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร 10600, ประเทศไทย

*Assistant Professor Dr., Faculty of Humanities and Sciences, Bansomdejchaopraya Rajabhat University, Bangkok, 10600, Thailand
E-mail address (Corresponding author): *tananpach.as@bsru.ac.th

รับบทความ : 2 มิถุนายน 2564 / ปรับแก้ไข : 4 กุมภาพันธ์ 2565 / ตอปรับบทความ : 22 มีนาคม 2565

Received : 2 June 2021 / Revised : 4 February 2022/ Accepted : 2 March 2022

DOI :

ABSTRACT

Poachangkavit chant is commonly used when sick or to chant for people who get sick, which important to the present in this epidemic situation of COVID-19. The objective is to find pattern in the creation of contemporary dance through the chanting of Poachangkavit through qualitative research and creative research focus a group of 13 specialists was assigned by using research tools such as interview forms and evaluation forms with the conformity index of 1 and 0.93, the data were collected by in-depth individual interviews. Presentation of a series of performances to visualize works together with observation and the interview data uses content analysis and descriptive statistics were analyzed for percentage of satisfaction. The results showed that the creation of dance in all 8 elements has 3 issues related to the story: body, mind, and illness, performer has kinetic qualities in the field of dance, choreography uses improvisation and contact-improvisation techniques, sound brings the chants of Poachangkavit with translations for the performance, use a mirror as a prop, no condition in location, using natural light If natural light is insufficient, can add a lamp that provides bright white to promote movement, and costume use white and red outfit. The evaluation results found that concept, props design, and space design at the highest level, so this work clearly reflect the principles in the chants, able to communicate meaning through the props, and have the freedom to use the space in the performance.

Keywords : Poachangkavit chant, Creation of dance, Contemporary dance

บทคัดย่อ

บทสวดโพชฌังคปริตร เป็นบทสวดที่นิยมใช้สวดเมื่อเจ็บป่วยหรือสวดให้ผู้ป่วยฟื้นมีความสำคัญถึงปัจจุบัน ในสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหารูปแบบในการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์ร่วมสมัยผ่านบทสวดโพชฌังคปริตรผ่านการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ กำหนดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง รวม 13 คน โดยใช้เครื่องมือในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินผล ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1 และ 0.93 ตามลำดับ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นรายบุคคล การนำเสนอชุดการแสดงเพื่อวิพากษ์ผลงานร่วมกับการสังเกต และข้อมูลการสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และสถิติเชิงพรรณนาวิเคราะห์ค่าร้อยละความพึงพอใจ ผลการวิจัยพบว่า การสร้างสรรค์นาฏยศิลป์ในองค์ประกอบทั้ง 8 ประการ ได้ประเด็นความเกี่ยวข้องกับบทการแสดงอยู่ 3 ประการ คือ ร่างกาย จิตใจ และอาการเจ็บป่วย นักแสดง มีคุณสมบัติการเคลื่อนไหวร่างกายทางด้านนาฏยศิลป์ สีลาใช้เทคนิคการเต้นสดและการเต้นสดแบบมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างร่างกายมนุษย์ เสียงนำบทสวดโพชฌังคปริตรพร้อมคำแปลมาประกอบการแสดง ใช้กระจกเงาเป็นอุปกรณ์ประกอบการแสดง แสดงในสถานที่แบบใดก็ได้ ด้วยการใช้องค์ประกอบชาติ ซึ่งหากแสดงธรรมชาติดึงดูดแสงสว่างไม่เพียงพอสามารถเพิ่มไฟโคมที่ให้ความสว่างส่งเสริมการเคลื่อนไหว เครื่องแต่งกายสีขาวและสีแดง ผลการประเมินพบว่า ด้านแนวคิดในการแสดง ด้านการออกแบบ

อุปกรณ์ และด้านการออกแบบพื้นที่แสดง อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น ผลงานชิ้นนี้จึงสามารถสะท้อนถึงหลักคิดในบทสวด สามารถสื่อสารความหมายผ่านอุปกรณ์ประกอบการแสดง และมีอิสระในการใช้พื้นที่ในการแสดงได้อย่างชัดเจน

คำสำคัญ : บทสวดโพชฌังคปริตร, การสร้างสรรค์นาฏยศิลป์, นาฏยศิลป์ร่วมสมัย

บทนำ

บทสวดพระปริตรเป็นบทสวดที่ให้ความสวัสดิมงคล การระงับความทุกข์ให้มีความสุข การเจริญเมตตา การระลึกชอบ ความสัตย์ ขจัดความเจ็บป่วย ขจัดอวมงคล เหล่านี้เป็นเนื้อหา ความหมายที่อยู่ในบทสวดพระปริตรแต่ละบท นำเสนอใจความในพระปริตรในหนังสือที่ระลึกตำนานพระปริตรและพระปริตรไว้ว่า

“...มงคลสูตร ธรรมที่มีความเจริญมีอยู่ 38 ประการ ผู้ประพฤติตามธรรมเหล่านั้น ย่อมได้ความสวัสดิมงคล ถึงซึ่งความเกษม...รัตนสูตร การเคารพพระรัตนตรัย การฟังธรรม การแสดงธรรม เป็นเครื่องระงับความทุกข์ให้ได้รับความสุข...กรณียเมตตาสสูตร ผู้เจริญเมตตาจะอยู่ในที่เช่นไรก็ได้รับความเจริญ...ขันธปริตร สัตว์ทั้งหลายย่อมไม่ทำร้ายแก่ผู้เจริญเมตตา...ฉันทันทปริตร ภัยย่อมไม่เกิดแก่ผู้กล่าวความจริง...วิภูฏกปริตร ความกล่าวสัตย์คุ้มครองตนให้พ้นภัย...ธัชคสูตร ระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นความระลึกชอบ บำบัดความกลัว ความหวาดสะดุ้งเสียได้...อาฏานาฎยปริตร แสดงความเคารพในผู้ควรเคารพ มีพระพุทธเจ้าเป็นอาทิ เป็นความเจริญแก่ตน...อังคสิมิลปริตร ความกล่าวสัตย์ย่อมเป็นประโยชน์แก่ตนและผู้อื่นด้วย...โพชฌังคปริตร การฟังธรรม โดยเคารพและบันเทิงในธรรมแล้ว เมื่ออาพาธอยู่ก็ระงับความอาพาธนั้นเสียได้...อภยปริตร อนุภาพพระรัตนตรัย ขจัดอวมงคลได้ในที่ทั้งปวง...ชยปริตร ชัยชนะของพระพุทธเจ้า ได้ด้วยความประพฤติสุจริตในไตรทวารและพระมหากุรณา...”

(The Legend of Praparit and Praparit, 1968, p. 1)

บทสวดพระปริตรมีความสำคัญทั้งในพระราชพิธีที่มีการใช้สวดในโอกาสสำคัญ เช่น ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก การทำน้ำพระพุทธรูปในพระราชวังชั้นใน นอกจากนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดพิมพ์หนังสือสวดมนต์บทเจริญพระพุทธรูป มหาราชปริตร สำหรับพระราชทานแก่ประชาชนที่ร่วมพิธีเจริญพระพุทธรูปในวันที่ 11 พฤษภาคม พ.ศ.2564 เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้กับประชาชนและความเป็นสิริมงคลของประเทศชาติ ซึ่งความเชื่อในบทสวดพระปริตรมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อความเชื่อของพุทธศาสนิกชนในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ปัจจุบันบทสวดโพชฌังคปริตรเป็นหนึ่งในบทสวดพระปริตรที่กลับมามีความสำคัญตั้งแต่การเกิดโรคระบาดโควิด-19 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 ถึง พ.ศ. 2564 ความสำคัญของบทสวดโพชฌังคปริตรมีผู้ให้ความเห็นไว้ว่า “บทสวดโพชฌังคปริตรเป็นบทสวดที่นิยมใช้สวดเมื่อเจ็บป่วยหรือสวดให้ผู้ป่วยฟัง แม้ว่าสาระของบทสวดไม่เกี่ยวกับการรักษาความเจ็บป่วย แต่เชื่อกันว่าในสมัยพุทธกาลบทสวดนี้เป็นบทสวดที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงให้ผู้ป่วยฟัง เช่น เมื่อพระมหากัสสะปะเถระอาพาธพระพุทธเจ้าเสด็จมาและทรงสวดโพชฌังคปริตร พอทรงสวดจบ พระมหากัสสะปะก็หายอาพาธ ปัจจุบันจึงนิยมนำบทสวดนี้มาใช้ในการดูแลสุขภาพ” (Poljon, 2015, p. 42) นอกจากนั้นในปัจจุบันที่เกิดสถานการณ์การโรคระบาดโควิด-19 ยังได้มีการประชาสัมพันธ์จากภาครัฐจัดพิธีสวดโพชฌังคปริตรเพื่อกำลังใจผู้ติดโรคระบาดโควิด-19 และญาติ โดยรัฐบาลได้นำบทสวดโพชฌังคปริตรอาทิ “นายแพทย์ ลิปตพัลลภ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เปิดเผยว่า วันนี้จะมีการจัดพิธีสวดมนต์

บทโพชฌังคปริตร เพื่อให้กำลังใจผู้ติดเชื้อไวรัสโควิด-19 และญาติ รวมถึงประชาชนทั่วไป” (Manager Online, 2020, online) และในปีพ.ศ.2564 นายเกรียงศักดิ์ บุญประเสริฐ อธิบดีกรมการศาสนา ได้กล่าวถึงบทสวดโพชฌังคปริตร ไว้ว่า “บทโพชฌังคปริตร หลักธรรมที่พระพุทธรองค์แสดง เป็นธรรมคำสอนในการทำให้สว่าง สะอาดผ่องใส ช่วยขจัดปัดเป่าโรคร้ายซึ่งสามารถช่วยรักษาใจ เพราะจิตใจสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับร่างกาย หากใจดีร่างกายย่อมจะดีตามไปด้วย และโรคร้ายไข้เจ็บก็จะไม่เบียดเบียน” (Siamrath Online, 2021, online) บทสวดโพชฌังคปริตรนับได้ว่าเป็นบทสวดมีความสำคัญทางด้านความเชื่อในการขจัดโรคร้าย การให้กำลังใจแก่ผู้ป่วยให้มีพลังจิต ที่เข้มแข็งเพิ่มขึ้นอีกด้วย

ดังนั้น บทสวดโพชฌังคปริตรที่มีความเชื่อเรื่องการปัดเป่า รักษาโรคร้ายตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันที่ได้รับการรณรงค์ให้ประชาชนร่วมกันสวดบทโพชฌังคปริตรในการขับไล่โรคระบาดในครั้งนี้อย่างเป็นเครื่องพิสูจน์หนึ่งในความสำคัญทางด้านความเชื่อที่พุทธศาสนิกชนยังคงสืบทอดต่อกันมาผู้วิจัยมีความสนใจและได้รับทุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาในการศึกษาหาข้อมูลผ่านรูปแบบการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ที่ในปัจจุบันไม่เพียงแต่จะเป็นแหล่งที่ให้ข้อมูลการสร้างสรรคอย่างเป็นเหตุเป็นผลแล้ว งานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ยังเปิดกว้างให้รูปแบบการสร้างสรรคสามารถหยิบยกประเด็นต่าง ๆ นำพัฒนาสู่ชิ้นงานนาฏศิลป์ได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อค้นหารูปแบบในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัยผ่านบทสวดโพชฌังคปริตร

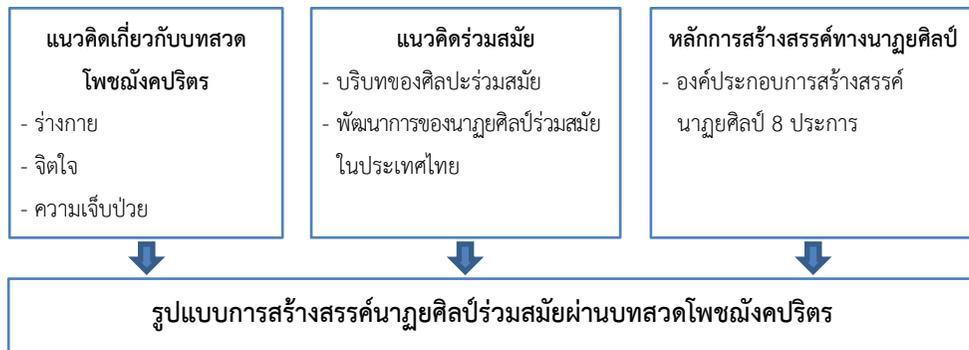
ประโยชน์การวิจัย

ในการศึกษางานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ด้วยการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เข้ามาให้เกิดผลงานสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัย อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ต้องการศึกษาคำดำเนินงานสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัยที่มีความแตกต่างออกไปจากขนบวิธีการแบบเดิม ๆ เป็นอีกหนึ่งแหล่งเรียนรู้ที่สร้างเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนาฏศิลป์ร่วมสมัย ที่มีความเกี่ยวข้องกับช่วงเวลาของศิลปะร่วมสมัยให้เกิดมุมมอง มติความคิดเกี่ยวกับนาฏศิลป์ร่วมสมัย อันจะสามารถนำไปเป็นหลักในการสร้างสรรค์ชิ้นงานในรูปแบบนี้ และสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ในการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสู่การสร้างสรรคนาฏศิลป์ที่ผู้วิจัยนำความหมายที่อยู่ด้านในของหลักธรรมโพชฌังคปริตรมาสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัย

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัยผ่านบทสวดโพชฌังคปริตรโดยแบ่งประเด็นในการทบทวนวรรณกรรม ได้แก่ การสร้างสรรค์ละครเพลงร่วมสมัย เรื่องศิลป์ผู้บุกเบิกนาฏศิลป์ร่วมสมัยในประเทศไทย (Sangsithwongs, 2015, p. 59) นาฏศิลป์จากแนวคิดไตรลักษณ์ในพระพุทธศาสนา (Chandnasaro, 2014, pp. 259-261) การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ผ่านพัฒนาการด้านปรัชญาในเรื่องพระมหาชนก (Pasurichandaeng, 2015, pp. 263-265) ศิลปะสมัยใหม่และศิลปะร่วมสมัยของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Kaveewongs & Luangaram, 2015, pp. 46-47) ศิลปะสมัยใหม่ (Soonpongsri, 2015, pp. 649) ตำนานพระปริตรและพระปริตร (The Legend of Praparit and Praparit, 1968, pp. 56-57) การสร้างสรรค์ละครเพลงร่วมสมัย เรื่องศิลป์ผู้บุกเบิกนาฏศิลป์ร่วมสมัยในประเทศไทย (Sangsithwongs, 2015, pp. 59-65) ธรรมะไทย (Dhammathai, 2021, online) พุทธวิธีการรักษาโรคด้วยโพชฌังค : ผลแห่งการปฏิบัติหรือมหัศจรรย์แห่งมนต์คาถา (Tassanasri, 2014, pp. 139-140) และผลของการสวดมนต์แบบพุทธต่อความวิตกกังวลของผู้ป่วยมะเร็งโลหิตวิทยาที่ได้รับเคมีบำบัด (Poljon, 2015, p. 42) โดยได้นำมาวางเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาเพื่อสร้างสรรค์ผลงานใน 2 ประเด็น คือ

1) แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับทสวดโพชฌังคปริตร ที่มีความเกี่ยวข้องกับร่างกาย จิตใจ และความเจ็บป่วย ซึ่งเป็นประเด็นที่นำมาใช้เป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์ และ 2) แนวคิดร่วมสมัย ได้ศึกษาถึงบริบทศิลปะร่วมสมัย แนวคิด รูปแบบ ความเข้าใจในมุมมองและอิทธิพลศิลปะร่วมสมัยที่มีต่อนาฏยศิลป์ โดยศึกษาถึงการนำเข้ามา และการพัฒนาของนาฏยศิลป์ร่วมสมัยที่มีอยู่ในประเทศไทย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ เป็นงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ผนวกกับการหาข้อมูลในรูปแบบงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

การศึกษาเชิงเอกสาร

ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าข้อมูลเชิงเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. บทสวดและความหมายของโพชฌังคปริตร ซึ่งบทสวดโพชฌังคปริตรเป็น 1 ใน 12 บทสวดพระปริตรที่มีใจความถึงการฟังธรรมโดยเคารพและบันเทิงในธรรมแล้ว เมื่ออาพาธอยู่ก็ระงับความอาพาธนั้นเสียได้ ซึ่งเชื่อกันว่าบทสวดนี้จะช่วยให้ผู้ป่วยหายจากโรคได้ ผู้วิจัยได้มีความสนใจในประเด็นของความเชื่อที่ว่า จะช่วยขจัดโรคร้าย จึงเป็นที่มาของการทำวิจัยการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์ร่วมสมัยชุดนี้ ที่มีความเป็นปัจจุบัน มีการรณรงค์ให้ประชาชนสวดพระปริตรเพื่อปัดเป่าโรคร้ายที่กำลังแพร่ระบาด ในขณะนี้ “โพชฌังคปริตรเป็นหลักธรรมในหมวดหนึ่งที่อยู่ในบทสวดมนต์โพชฌังคปริตร ถือเป็นพุทธมนต์ที่ช่วยให้คนป่วยได้สดับตรับฟังธรรมบทนี้แล้วสามารถหายจากโรคร้ายไข้เจ็บได้” (Dhammathai, 2021, online) โดยบทสวดโพชฌังคปริตรมีการกล่าวถึง 3 ตำนานที่แสดงถึงการรักษาด้วยการแสดงพระธรรมแก่บุคคลที่กำลังเจ็บไข้ได้ป่วย ดังนี้คือ ตำนานที่ 1 มหากัสสปโพชฌังคสูตร ความว่า สมัยหนึ่งพระผู้มีพระภาคเสด็จ ณ เวฬุวันมหาวิหารใกล้กรุงราชคฤห์มหานคร ครั้งนั้น พระมหากัสสปอาศัยอยู่ในปีผลึกุหา บังเกิดโรคาพาธแรงกล้า อาการหนักลงทุกวัน ๆ พระผู้มีพระภาคได้ทรงพระมหากรุณาแต่พระมหากัสสป เมื่อพระองค์เสด็จออกจากที่เรือนคือผลสมาบัติ ได้เสด็จไปประทานพระธรรมเทศนาโพชฌังคทั้ง 7 แต่พระมหากัสสป เมื่อจบพระธรรมเทศนาพระมหากัสสปมีความโสมนัสในพระธรรมเทศนา ก็ลุกขึ้นได้หายจากโรคาพาธ ตำนานที่ 2 มหาโมคัลลานโพชฌังคสูตร ครั้งหนึ่งพระผู้มีพระภาคเสด็จประทับอยู่ ณ เวฬุวันมหาวิหารใกล้กรุงราชคฤห์ ครั้งนั้นพระมหาโมคัลลานอาศัยอยู่ในเขาคิชฌกูฏ บังเกิดโรคาพาธมีอาการหนักลงทุกวัน ๆ พระผู้มีพระภาคทรงพระมหากรุณาแต่พระมหาโมคัลลาน เมื่อเสด็จออกจากที่เรือน คือ ผลสมาบัติได้เสด็จไปประทานพระธรรมเทศนาโพชฌังคทั้ง 7 แต่พระมหาโมคัลลาน เมื่อจบพระธรรมเทศนา พระมหาโมคัลลานมีความโสมนัสในพระธรรมเทศนา ก็ลุกขึ้นได้ หายจากโรคาพาธ ตำนานที่ 3

มหาจุฬาทโปษมังคสูตร ครั้งหนึ่ง พระพุทธเจ้าเสด็จประทับอยู่ ณ เวฬุวันมหาวิหารใกล้กรุงราชคฤห์ ทรงประจบพระโรค ใช้เจีบนางนาคีเป็นกำลังและอาพาธหนึ่งลงทุกวัน ๆ ครั้งนั้นพระจุณฑเถระผู้มีอายุ ออกจากที่เรือนคือผลสมาบัติ ก็ไปถวายอภิเวทพระผู้มีพระภาค พระองค์จึงมีพระพุทธปฏิภาณให้พระจุณฑเถระแสดงโพชฌงค์ถวาย พระจุณฑเถระจึงแสดงโพชฌงค์ทั้ง 7 พร้อมด้วยอานิสงส์ว่า โพชฌงค์ทั้ง 7 นี้ พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสเทศนาว่า เป็นไปเพื่อจะให้ตรัสรู้พระจตุราริยสัจทั้ง 4 และยกตนออกจากตณหา เมื่อพระจุณฑเถระกล่าวซึ่งพระสูตรนี้จบแล้ว พระผู้มีพระภาคก็ทรงพระโสมนัสหายจากโรคอาพาธ เสด็จลุกขึ้นจากที่บรรทมได้ (The Legend of Praparit and Praparit, 1968, pp. 56-57)

ตาราง 1 บทสวดและคำแปลบทสวดโพชฌงค์ปริตร

บทสวด	คำแปล
โพชฌงค์ สติสงฆาโด ธมมาน วิจโย ตถา วิริยมปีติปสสทธิ โพชฌงค์ จ ตถาปเร สมาธูปุชโพชฌงค์ สตะเต สพพทสสินา มุนินา สมมทกชาติ	โพชฌงค์ 7 ประการคือสติสัมโพชฌงค์ ธรรมวิจยสัมโพชฌงค์ วิริยสัมโพชฌงค์ ปิติสัมโพชฌงค์ ปีติสัมโพชฌงค์ สมาธิสัมโพชฌงค์ อุเบกขาสัมโพชฌงค์ เหล่านี้อันพระมุนีเจ้าผู้เห็นธรรม ทั้งสิ้นตรัสไว้ชอบแล้ว
ภาวิตา พหุลีกตา สวัตตนต์ติ อภิณญาย นิพพานาย จ โพธิยา เอเตน สจจวชเชน โสคติ เต โหนตุ สพพทา	อันเป็นบุคคลมาเจริญทำให้มากแล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อความรู้ยิ่ง เพื่อความดับกิเลส เพื่อความตรัสรู้ ด้วยความกล่าวสัตย์นี้ ขอความสวัสดิ์ จงมีแก่ท่านทุกเมื่อ
เอกสมิ สมเย นาโถ โมคคัลลานญจ กสสโป คิลานะ ทชิตะ ทิสวา โพชฌงค์ สตต เทสสิ	ในสมัยหนึ่งพระโลกนาถเจ้า ทอดพระเนตรพระโมคคัลลานะพระกัสสป กำลังเป็นไข้ ถึงทุกขเวทนาแล้ว ทรงแสดงโพชฌงค์เจ็ดประการ
เต จ ตํ อภินนทิตวา โรคา มุจจิสู ตังเณ เอเตน สจจวชเชน โสคติ เต โหนตุ สพพทา	ท่านทั้งสองนั้น ก็เปล็ดเพลินภาชิตนั้น หายโรคในขณะนั้น ด้วยความกล่าวสัตย์นี้ ขอความสวัสดิ์ จงมีแก่ท่านทุกเมื่อ
เอกทา ธมมราชาปิ เคลณญเณนาภิปีตีโต	ในกาลบางคราว แม่พระพุทธเจ้าผู้เป็นราชาในธรรม อันความประจบรเบียดเบียนแล้ว
จุณฑเถเรณ ตมญเว ภณาเปตวาน สาทร	รับสั่งให้พระจุณฑเถระ แสดงโพชฌงค์นั้นแหละ โดยเอื้อเพื่อ
สมโมทิตวา จ อาพาธา ตมทา วุฏฐาสี ฐานโส	ก็ทรงบังเหิงพระทัย หายความประจบรไป โดยขณะนั้น
เอเตน สจจวชเชน โสคติ เต โหนตุ สพพทา	ด้วยความกล่าวสัตย์นี้ ขอความสวัสดิ์ จงมีแก่ท่านทุกเมื่อ
ปหิณา เต จ อาพาธา ติณณนัมปี มเหลสิน	ก็อาพาธทั้งหลายนั้น อันพระอริยบุคคล ผู้แสวงหาคุณธรรมอันใหญ่ แม้ทั้งสามละได้แล้ว
มคคาทตภิเลสวา ปตตานุปตติธมมต	ถึงแล้วซึ่งความเป็น คือความไม่บังเกิดเป็นธรรมดุจกิเลส อันพระอริยเจ้ากำจัดเสียด้วย พระอริยมรรค

จากตาราง 1 แสดงบทสวดและคำแปลบทสวดโพชฌังคปริตร ที่มีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกับตำนาน ซึ่งถูกเล่าขาน 3 เรื่อง จุดสังเกตในคำแปลที่กล่าวในตารางที่ 1 จะเห็นผู้ที่หายจากโรคร้ายเป็นผู้ที่มีความตั้งใจ และเพียรปฏิบัติไปกับบทสวดโพชฌังคปริตรอันประกอบด้วยโพชฌงค์ 7 ประการนี้ ดังนั้น บทสวดโพชฌังคปริตรนั้น ยังคงความเชื่อเรื่องการปิดเป่า รักษาโรคร้ายตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน การกลับมารณรงคให้ร่วมกันสวดบทโพชฌังคปริตร ในการขับไล่โรคระบาดในครั้งยังคงเป็นเครื่องพิสูจน์หนึ่งในความสำคัญทางด้านความเชื่อที่พุทธศาสนิกชนยังคงสืบทอด ต่อกันมา

2. โพชฌังคปริตรกับการรักษา มีลักษณะการสวดภาวนาซึ่งเป็นความเชื่อหลักในการสวดมนต์บทโพชฌังคปริตร ไม่เพียงเท่านั้น ในปัจจุบันได้มีการศึกษาค้นคว้าเพื่อนำบทสวดโพชฌังคปริตรเข้าไปใช้ในการรักษาโรคร้ายไข้เจ็บในปัจจุบัน อาทิ การช่วยจัดความป่วยทางจิตและการส่งผลที่ดีกับร่างกาย การใช้ในการพัฒนาและสร้างเสริมสุขภาพ หลักธรรมโอสถ การใช้บทสวดโพชฌังคปริตรในการรักษาโรคมะเร็ง เป็นต้น เหล่านี้เป็นความสนใจของคนในปัจจุบันที่ให้ความสำคัญ และคุณค่าของบทสวดโพชฌังคปริตรสู่การวิจัยเพื่อใช้ในการรักษาให้กับคนในยุคปัจจุบัน การศึกษาในประเด็น เรื่องโพชฌงค์ช่วยจัดความป่วยทางจิต โดย ศิริพร ทศนศรี ได้กล่าวว่า “อุเบกขาสัมโพชฌงค์ทำให้จิตใจมีความมั่นคง และสติมีความลึกซึ้งมากขึ้น การเกิดดับของอารมณ์มีความแจ่มชัด และผู้ปฏิบัติหมดความสงสัยในสภาวะธรรมที่สามารถ สัมผัสได้โดยตรง” (Tassanasri, 2014, p. 139) การรักษาโรคจากบทสวดโพชฌังคปริตรอาจจะกล่าวได้ว่าไม่ได้เป็น สิ่งมหัศจรรย์ที่เกิดขึ้นเพียงชั่วข้ามคืน แต่เป็นการบำรุงรักษาร่างกายและจิตใจ รักษาเพื่อให้เข้าถึงจิตได้สำนึก เป็นการก่อให้เกิดความเข้มแข็ง เมื่อภายในเข้มแข็งภายนอกก็จะเข้มแข็งตามไปด้วย ในหลายครั้งที่ธรรมะถูกนำไป บูรณาการกับวิทยาศาสตร์ และได้ข้อพิสูจน์ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติอาจกล่าวได้ว่า “การสวดมนต์ เป็นของโบราณที่ทันสมัย”

3. แนวคิดศิลปะร่วมสมัย เป็นแนวคิดที่มีความหลากหลายทางด้านความเข้าใจ บ้างอาจจะพูดถึงการนำ แนวคิดศิลปะร่วมสมัยไปอยู่ในนิยามของยุคศิลปะนั้น ๆ หรือบ้างอาจจะนำแนวคิดนี้ผนวกกับการเดินทาง ของช่วงเวลาที่ผ่านมาในงานสร้างสรรค์ฉบับนี้ ผู้สร้างสรรค์ดำเนินการศึกษารวบรวมข้อมูลทั้งทางด้านแนวคิด ศิลปะร่วมสมัย และอิทธิพลของแนวคิดศิลปะร่วมสมัยที่มีต่อศิลปะ อันแสดงให้เห็นถึงความเป็นมา แนวคิด ที่มีลักษณะเฉพาะของรูปแบบศิลปะร่วมสมัย ซึ่งความเป็นมาก่อนที่ศิลปะร่วมสมัยจะได้รับการเดินทางมาสู่ปัจจุบันนั้น ในอดีตศิลปะร่วมสมัยได้เดินทางจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก หลังจากจบสงครามเกิดการขยายตัวของศิลปกรรมสากล การแข่งขันสนับสนุนวงการศิลปะ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มุมมอง รูปแบบศิลปะร่วมสมัยได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบการแสดงผลงานศิลปะและมุมมองที่ได้รับชมงานศิลปะไปอย่างมาก กฤติยา กาวีวงศ์ และมนุพร เหลืองอร่าม ได้อธิบายไว้ว่า ก้าวแรกสู่ยุคโลกาภิวัตน์เนื่องด้วยมีการเปลี่ยนแปลง อย่างไม่หยุดยั้งคือโลกไซเบอร์ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของคนในยุคสมัยใหม่ในการเชื่อมโลกเข้าด้วยกันพร้อมกับ กระแสความคิดแบบ เดอเลซ และกัตตารี เกี่ยวกับความเป็นไรโซมจึงมีการคิดกรอบการทำงานแบบใหม่ ดังนั้น “สุนทรียศาสตร์เชิงสัมพันธ์” (Relation aesthetics) โดย นิโกลาส์ บูริโยต์ (Nicolas Bourriaud) ก็ได้ก่อตัวขึ้น เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการแสดงออกทางศิลปะของศิลปินทั่วทั้งในทศวรรษที่ 1990 ซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้ชมเล็งเห็น ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ งานศิลปะ ได้แก่ มิติของเวลา บริบททาง ประวัติศาสตร์วัฒนธรรม ของที่ตั้ง และศิลปะวัตถุ ผลจากการวิธีทางศิลปะตามแนวคิดดังกล่าวเรียกว่า “ศิลปะเชิงสัมพันธ์” ผลงานศิลปะแนวนี้ มุ่งสร้างความหมายและผลลัพธ์จาก “งานศิลปะ” ให้ขยายขอบเขตการสร้างสรรค และ “การมอง” งานศิลปะให้ก้าวพ้น จากกรอบสี่เหลี่ยมหรือกรอบแบบประเพณีนิยมให้ขยายกรอบไปสู่การจัดวางสัมพันธ์ภายในพื้นที่ที่เปิดกว้าง

สำหรับจุดจบแบบปลายเปิด (Kaveewongs & Luangaram, 2015, p. 46) จากแนวคิดและมุมมองที่เปลี่ยนไป ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะส่งผลให้สถานะของผู้ชมไม่ได้เป็นเพียงผู้เข้ามาเข้าชมเท่านั้น แต่กลับกลายเป็นผู้ที่เป็นส่วนหนึ่งในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในผลงานศิลปะชิ้นนั้น ๆ ศิลปะเชิงสัมพันธ์อาศัยปัจจัยร่วมที่สำคัญสองประการ ในการจัดวางและประกอบสร้างความหมายให้กับ “ศิลปะ” ได้แก่ “เวลา” และ “พื้นที่” เพื่อรวบรวมองค์ประกอบต่าง ๆ เข้าด้วยกัน (Kaveewongs & Luangaram, 2015, pp. 46-47) ดังนั้น ศิลปะร่วมสมัยในงานวิจัยฉบับนี้เป็นรูปแบบศิลปะที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์บนโลกใบนี้ ไม่ว่าจะเป็นความสันติหลังสงคราม การพัฒนานวัตกรรมต่าง ๆ ทางวิทยาศาสตร์ การสะท้อนถึงปัญหาที่เกิดขึ้นบนโลกใบนี้ ในงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัยผ่านบทสวดโพชฌังคปริตรอันเป็นบทสวดที่ปัดเป่าโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ โดยเฉพาะในปัจจุบันที่ผู้วิจัยเห็นถึงปัญหาโรคระบาดโควิด-19 ที่กำลังระบาดอยู่ในขณะนี้ ผู้วิจัยจึงเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ร่วมสมัยที่สามารถสื่อสารกับผู้ชมที่มากกว่าการมองเห็นเพียงอย่างเดียว การพัฒนาการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัยของผู้วิจัยจะคำนึงถึงแนวคิดจากการศึกษาแนวคิดศิลปะร่วมสมัยในครั้งนี้

4. อิทธิพลของแนวคิดร่วมสมัยที่มีต่อนาฏศิลป์ ซึ่งในการเริ่มต้นผลงานด้านนาฏศิลป์ร่วมสมัย ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ถึงประวัติศาสตร์ศิลปะร่วมสมัยในประเทศไทย และเกิดความคิดที่จะศึกษาการเริ่มต้นของนาฏศิลป์ร่วมสมัยในประเทศไทย โดยศึกษาจากข้อมูลเชิงเอกสารและสื่อสารสนเทศ และพบว่าผู้ที่มีส่วนในการพัฒนานาฏศิลป์ร่วมสมัยในประเทศไทยเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาและสั่งสมประสบการณ์ในด้านนาฏศิลป์ร่วมสมัยจากต่างประเทศ เช่นเดียวกับศิลปินร่วมสมัยชนชาติไทยหลายท่านการเป็นผู้คิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานที่มีอิทธิพลกับวงการศิลปะและสังคม โดยการแสดงออกทางความคิดและสะท้อนเอกลักษณ์เฉพาะตน จนเป็นที่ยอมรับในสังคม โดยการแสวงหากระบวนการและรูปแบบศิลปะใหม่ ถือได้ว่าเป็นการต่อยอดพัฒนาผลงานและพัฒนาองค์ความรู้ในศาสตร์และศิลป์นั้น หากกล่าวถึงผู้บุกเบิกนาฏศิลป์ร่วมสมัยในประเทศไทยแล้ว พบว่า ผู้ที่มีการสร้างสรรค์ผลงานอย่างต่อเนื่องและยาวนานผลงานเป็นที่ประจักษ์ ผ่านกระบวนการพัฒนาองค์ความรู้ความคิดประสบการณ์และสะท้อนเอกลักษณ์เฉพาะตนจนเป็นที่นิยมและยอมรับในสังคม ผู้ที่มีคุณสมบัติเป็นศิลปินผู้บุกเบิกนาฏศิลป์ร่วมสมัยในประเทศไทยคือ ศาสตราจารย์ ดร.นราพงษ์ จรัสศรี (Sangsithwongs, 2015, p. 59) นับได้ว่าเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทางด้านนาฏศิลป์ร่วมสมัย ทั้งด้านวิชาการ และด้านศิลปินท่านเป็นผู้สร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ร่วมสมัยอย่างมากมาย โดยในประวัติของท่านนับได้ว่ามีความน่าสนใจในการศึกษา ประเด็นที่ท่านได้ร่วมทำการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 จนถึงปัจจุบัน การกลับมา ณ ประเทศไทยของนราพงษ์ จรัสศรี ได้นำแนวคิดจากต่างประเทศเข้ามาพัฒนางานนาฏศิลป์ร่วมสมัยในประเทศไทย “เป็นผู้ก่อตั้งคณะนาฏศิลป์ โดยชื่อว่า ฟันนี่ บอย (Funny boy) ซึ่งเป็นการเริ่มต้นการเกิดงานนาฏศิลป์ร่วมสมัยขึ้นในประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. 2516 จากนั้นก็ได้เปลี่ยนชื่อคณะใหม่เป็น ไทย อาร์ต มูฟเม้นท์ (Thai art movement) เมื่อปี พ.ศ. 2531 ถึงปี พ.ศ. 2554” (Sangsithwongs, 2015, p. 65) และในปัจจุบัน นราพงษ์ จรัสศรี ยังสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ร่วมสมัยและทำการแสดงด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ สำหรับอิทธิพลของศิลปะร่วมสมัยยังคงส่งอิทธิพลมาถึงปัจจุบันแต่ยังคงเป็นรูปแบบเฉพาะกลุ่มเท่านั้น สังเกตได้จากงานนาฏศิลป์ร่วมสมัยมักจะถูกจัดแสดงจากการจัดงานเทศกาลการเดินในระดับนานาชาติ (ประเทศไทย) เทศกาลศิลปะการแสดง การจัดการแสดงผลงานนาฏศิลป์ของนักศึกษาสาขาวิชานาฏศิลป์ทั้งนาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์ตะวันตก เพียงเท่านั้น ดังนั้น การดำเนินงานวิจัยการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัยผ่านบทสวดโพชฌังคปริตรผู้วิจัยจะนำแนวคิดคอนเซ็ปชวล อาร์ต ซึ่งเป็นแนวคิดที่ว่า “แต่เดิมคำนี้มีใช้กันมานานพอควร โดยเรียกผลงานศิลปะที่มีความหมายกับแนวคิดที่ซ่อนเร้นอยู่ นอกเหนือไปจากที่มองเห็น” (Soonpongsri, 2015, p. 649)

การศึกษาเชิงสร้างสรรค์

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการศึกษาเชิงเอกสารมาสังเคราะห์และออกแบบองค์ประกอบการแสดง อันเกิดจากประสบการณ์ของผู้วิจัย คือ สิ่งที่ผู้วิจัยเคยประสบหรือมีกิจกรรมร่วมในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่เด็กจนโต ทั้งการเรียน การสอน การเข้าร่วมแสดง เป็นผู้สร้างสรรค์ผลงาน และการรับชมการแสดงสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์ การละคร และศิลปะการแสดงอื่น ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทั้งในแบบประสบการณ์ตรงที่ผู้วิจัยได้รับชมพบเห็น สัมผัส ลงมือปฏิบัติ รวมไปถึงการเรียนรู้ด้วยตนเอง และแบบประสบการณ์ทางอ้อมที่ได้รับถ่ายทอดจากบุคคลอื่น การแนะนำ ชี้แนะแนวทางจากผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่า การใช้ประสบการณ์ส่วนตัวของผู้วิจัย ในการดำเนินงานสร้างสรรค์ผลงานในครั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นประสบการณ์ทางตรงหรือประสบการณ์ทางอ้อมล้วนแล้ว แต่เป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ สังเคราะห์ พัฒนางานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสะท้อนประสบการณ์ ทัศนคติ และความเป็นตัวตนของผู้สร้างสรรค์จากการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์นั้น ๆ

ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 4 คน พิจารณาคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ดำเนินงานสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัย หรือเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทางการแสดงในงานนาฏศิลป์ร่วมสมัยมาก่อน มีความสม่ำเสมอในการสร้างสรรค์ผลงาน หรือเป็นผู้ที่มีผลงานเผยแพร่ในระดับประเทศหรือในระดับนานาชาติ มีองค์ความรู้และสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ นั้น ๆ ได้อย่างครอบคลุม และลึกซึ้ง ได้แก่ ผู้สร้างสรรค์นาฏศิลป์ผ่านพัฒนาการด้านปรัชญาในเรื่องพระมหากษัตริย์ ผู้สร้างสรรค์นาฏศิลป์จากความตายในบริบทพระพุทธศาสนา ผู้สร้างสรรค์นาฏศิลป์เพื่อสะท้อนภาพลักษณ์สตรีอีสาน ผู้สร้างสรรค์นาฏศิลป์แนวทางสร้างสรรค์การออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดงจากผลงานนาฏศิลป์สร้างสรรค์ของนราพงษ์ จรัสศรี กลุ่มที่ 2 กลุ่มนักแสดง จำนวน 6 คน กำหนดให้เป็นผู้ร่วมแสดงการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัยผ่านบทสวดโพชฌังคปริตร ตามคุณสมบัติเป็นนักแสดงที่เข้ามา มีประสบการณ์ในการศึกษา การเข้าถึงบทบาทและการแสดง บทบาทในงานนาฏศิลป์สร้างสรรค์ชุดนี้ และกลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิประเมินคุณภาพ จำนวน 3 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับกลุ่มที่ 1

เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์คือแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง และแบบประเมินประสิทธิภาพ ที่มีลักษณะเป็นแบบประเมินผลงานการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย “การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ผ่านบทสวดโพชฌังคปริตร” โดยแบ่งระดับความพึงพอใจหรือความรู้สึกในองค์ประกอบการแสดงแบ่งระดับออกเป็น ระดับ 5 เท่ากับมากที่สุด ระดับ 4 เท่ากับมาก ระดับ 3 เท่ากับปานกลาง ระดับ 2 เท่ากับน้อย และระดับ 1 เท่ากับน้อยที่สุด นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน พิจารณาให้คะแนนความเที่ยงตรงตามเนื้อหา วิเคราะห์คะแนนด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) ตามวิธีการของ Rovinelli and Hambleton (1977, pp. 49-60) ได้เท่ากับ 1 และ 0.93 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ช่วง ประกอบด้วย ช่วงการทดลองปฏิบัติการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ โดยในแต่ละครั้งผู้วิจัยจะนำผลการทดลองให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ร่วมสมัยวิพากษ์การแสดงในแบบสัมภาษณ์ และผู้วิจัยนำผลการวิพากษ์มาพัฒนาในการทดลองสร้างสรรค์นาฏศิลป์ในครั้งต่อไป รวมทั้งสิ้น 5 ครั้ง และช่วงการบันทึกการแสดงการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ในรูปแบบวีดิทัศน์ผ่านสื่อสารสนเทศ และส่งไฟล์ข้อมูลพร้อมแบบประเมินให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญประเมินประสิทธิภาพในผลงานการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยผ่านบทสวดโพชฌังคปริตรผ่านวีดิทัศน์

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อสังเคราะห์และเรียบเรียงใจความสำคัญ และประเมินประสิทธิภาพโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาด้วยการหาค่าร้อยละของระดับความพึงพอใจ

ผลการวิจัย

ผลการค้นหารูปแบบการสร้างสรรคานาฏศิลป์ร่วมสมัยผ่านบทสวดโพชฌังคปริตร ผู้วิจัยสามารถแสดงข้อมูลให้เห็นถึงรูปแบบขององค์ประกอบในการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย โดยมีพื้นฐานการออกแบบ คุณสมบัติหรือลักษณะของการแสดง 8 ประการ ดังต่อไปนี้

การออกแบบบทการแสดง

การศึกษาถึงความสำคัญของการออกแบบบทการแสดง พบว่าการออกแบบบทการแสดงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด บทการแสดงนี้เป็นสิ่งที่กำหนดทิศทางของการแสดง และเป็นส่วนที่จะทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงการออกแบบองค์ประกอบอื่น ๆ ไปจนถึงรูปแบบการเล่าเรื่องที่ผู้วิจัยได้รับจากประเด็นที่ผู้วิจัยสนใจ หรือประเด็นที่เป็นแรงบันดาลใจให้แก่ผู้วิจัยในการสร้างสรรค์ บทการแสดงนี้จะทำให้ผู้วิจัยเกิดความชัดเจนสู่การออกแบบรูปแบบการแสดงอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบบทการแสดง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แรงบันดาลใจในการแสดง ผู้วิจัยได้รับแรงบันดาลใจจากบทสวดโพชฌังคปริตรที่กลับมาแพร่หลายอีกครั้ง ในด้านความเชื่อในการรักษาโรคในปัจจุบันที่เกิดสถานการณ์โควิด-19 บทสวดโพชฌังคปริตรนั้น ไม่ได้เป็นบทสวดที่เพิ่งเกิดขึ้นมา แต่เป็นบทสวดที่ปรากฏตั้งแต่สมัยพุทธกาลที่นำมาใช้ในการรักษาผู้ที่เจ็บไข้ได้ป่วยซึ่งมีความหมายโดยนัย และเป็นคุณสมบัติที่มีความเชื่อสืบทอดต่อกันมา นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลถึงการนำบทสวดนี้มาใช้ในการรักษาโรคซึมเศร้าและได้ผลเป็นทำให้ผู้ป่วยมีอาการที่ดีขึ้น ส่งผลให้บทสวดนี้ ถูกวิเคราะห์ในเชิงความสัมพันธ์ของร่างกายและจิตใจ

2. การวางโครงเรื่องของการแสดง การศึกษาข้อมูลจากแรงบันดาลใจที่ผู้วิจัยได้รับ ทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าบทสวดโพชฌังคปริตรนั้นเป็นบทสวดที่มีความสัมพันธ์ระหว่างร่างกายและจิตใจ ร่างกายของมนุษย์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้วางโครงเรื่องโดยแบ่งเป็นการเล่าความสัมพันธ์ของร่างกาย จิตใจ และความเจ็บป่วย ซึ่งทั้งสามส่วนนี้มีความเกี่ยวเนื่องกันและอาจจะเป็นสาเหตุหลักที่ผู้คนใช้บทสวดนี้สู่การรักษา

3. โครงสร้างบทการแสดง การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัยผ่านบทสวดโพชฌังคปริตรนี้ ได้วางรูปแบบการดำเนินเรื่องอย่างต่อเนื่องสู่การเล่านามธรรมที่มีการผสมผสานสามคำ คือ ร่างกาย จิตใจ และความเจ็บป่วยอยู่ในการดำเนินออกแบบการแสดง โดยไม่มีการแบ่งองค์การแสดง ผู้วิจัยมุ่งเน้นใช้การเคลื่อนไหวเป็นเครื่องมือหลักในการบอกเล่าถึงความหมายโดยนัยที่มีอยู่ในการแสดง อีกหนึ่งความตั้งใจของผู้วิจัยคือการออกแบบการแสดงให้มีรูปแบบนามธรรม (Abstract) ที่จะดำเนินเรื่องราวผ่านแนวคิดและการวิเคราะห์รูปแบบการแสดงของผู้วิจัยสู่การตีความจากประสบการณ์และรสนิยมของผู้ชม

การคัดเลือกนักแสดง

นักแสดงในงานวิจัยในครั้งนี้ ประกอบไปด้วยนักแสดงที่มีรูปร่าง ขนาดที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการวางแนวทางเรื่องของผู้วิจัยที่จะนำเสนอผู้คนในสังคมที่มีความแตกต่างกันอยู่แล้ว โดยมีคุณสมบัติในการเคลื่อนไหวร่างกายทางด้านนาฏศิลป์ทั้งนาฏศิลป์ตะวันตกหรือนาฏศิลป์ไทย และนักแสดงที่มาเข้าร่วมในงานวิจัยนี้ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยกับผู้วิจัยมาก่อน ผู้วิจัยจึงได้ทำการติดต่อและขอให้เข้ามามีส่วนร่วมในงานวิจัยครั้งนี้

การออกแบบลีลานาฏศิลป์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบลีลานาฏศิลป์ตามกรอบแนวคิดของนาฏศิลป์ร่วมสมัยจากการทดลองคิดค้นท่าทาง และการจัดวางองค์ประกอบ ผลการออกแบบลีลานาฏศิลป์ แสดงดังภาพ 2 และภาพ 3

ภาพ 2 การทดลองออกแบบลีลานาฏศิลป์โดยใช้เทคนิคการดันสัดที่เกิดมาจากการสัมผัสระหว่างร่างกาย (Contact improvisation)

ที่มา : ถ่ายภาพเมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2564 ห้องสุริยะ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร

ภาพ 3 การฝึกซ้อมเพื่อให้การแสดงมีพลวัต

ที่มา : ถ่ายภาพเมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2564 ห้องสุริยะ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร

จากภาพ 2 และ ภาพ 3 ผู้วิจัยใช้เทคนิคการดันสัด (Improvisation) ในการให้นักแสดงเคลื่อนไหวท่าทางในชีวิตประจำวัน (Everyday movement) ตามหัวข้อที่ผู้วิจัยกำหนดให้ จากนั้นนักแสดงทำการดันสัด ผู้วิจัยสังเกตและทำการเลือกช่วงการเคลื่อนไหวและนำมาพัฒนาท่าทางด้วยการใช้เครื่องมือในการพัฒนาการเคลื่อนไหวให้มีพลวัต (Dynamic) ได้แก่ น้ำหนัก ระดับ ความเร็ว และความสั่นไหว เพื่อให้การเคลื่อนไหวที่ผู้วิจัยนำมาพัฒนานั้นเกิดมิติโดยรอบ ผู้วิจัยนำแนวคิดทางนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ตามแนวคิดรูปแบบศิลปะร่วมสมัย เข้ามาส่งเสริมการแสดงทั้งการเคลื่อนไหวร่างกายด้วยการดันสัดแบบมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างร่างกายมนุษย์ (Body contact improvisation) ในการพัฒนาการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัยขึ้น

การออกแบบเสียงประกอบการแสดง

ผู้วิจัยได้นำบทสวดไพชยนต์ครุฑพร้อมคำแปลมาใช้ในการประกอบการแสดง ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการนำบทสวดนี้มาใช้ประกอบการแสดงเป็นเรื่องที่เหมาะสม เพราะนอกจากจะเป็นการเผยแพร่บทสวดไพชยนต์ครุฑให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันแล้ว ผู้วิจัยยังต้องการนำเสนอความเชื่อที่มีอยู่ในบทสวดอันจะทำให้ผู้ฟังที่เจ็บไข้ได้ป่วยมีความสุขที่แข็งแรงสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

5. การออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง

ผู้วิจัยได้ออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดงที่สามารถสื่อสารความหมายได้หลายมิติและสอดคล้องไปกับการแสดงครั้งนี้ แสดงดังภาพ 4

ภาพ 4 การทดลองใช้กระจกเงาในการทดลองออกแบบการแสดง

ที่มา : ถ่ายภาพเมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2564 ห้องสุริยะ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร

จากภาพ 4 ผู้วิจัยได้เลือกใช้กระจกเงาที่มีคุณสมบัติในการสะท้อนในงานวิจัยสร้างสรรค์ชุดนี้ผู้วิจัยนำกระจกเงามาใช้ในการสะท้อนความคิดหรือความรู้สึกตัวละคร เบื้องลึกในจิตใจของตัวละคร การใช้สะท้อนผู้อื่นและการนำมาใช้จัดองค์ประกอบบนพื้นที่แสดง ซึ่งการใช้กระจกเงาในการแสดงนั้นทำให้รูปแบบการแสดงมีความน่าสนใจทั้งในการบอกกล่าวเรื่องราว และด้านมิติบนพื้นที่แสดง

การออกแบบสถานที่แสดง

เนื่องจากสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ที่แพร่ระบาดอย่างหนักในปัจจุบัน รัฐบาลได้มีขอความร่วมมือให้ไม่มีการรวมตัวของผู้คน ดังนั้น ในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้ห้องสุริยะ 2 อาคาร 1 ชั้น 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา แสดงดังภาพ 5 เป็นสถานที่ในการจัดแสดง

ภาพ 5 สถานที่ในการทดลองออกแบบการแสดง

ที่มา : ถ่ายภาพเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2564 ห้องสุริยะ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร

จากภาพ 5 ผู้วิจัยเลือกสถานที่ที่มีรูปแบบผนังและพื้นเป็นสีขาวสอดคล้องกับเนื้อหาในการแสดงมาเป็นสถานที่ในการถ่ายทำวิดีโอเพื่อนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน แต่ในการออกแบบการแสดงของผู้วิจัย ผู้วิจัยเห็นว่าการแสดงชุดนี้สามารถนำไปแสดงในสถานที่แบบใดก็ได้ เพราะการออกแบบสถานที่ไม่ได้มีผลกระทบต่อเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยต้องการนำเสนอ

การออกแบบแสง

ผู้วิจัยได้คำนึงถึงความหมายในเนื้อหาของการแสดง ผู้วิจัยเลือกใช้แสงที่มีความส่องสว่างให้เห็นการเคลื่อนไหวที่ชัดเจน ไม่สร้างความสับสนให้แก่ผู้แสดง เป็นแสงที่มีความนิ่ง เรียบ สอดรับกับเนื้อหาที่ผู้วิจัยนำเสนอในรูปการแสดงนาฏศิลป์ ดังนั้น แสงที่ผู้วิจัยเลือกใช้คือแสงธรรมชาติ แต่หากแสงธรรมชาติส่องสว่างไม่เพียงพอสามารถเพิ่มไฟโคมที่ให้ความขาวสว่างส่งเสริมการเคลื่อนไหวให้ผู้ชมได้เห็นอย่างชัดเจน

การออกแบบเครื่องแต่งกาย

ผู้วิจัยได้คำนึงถึงข้อมูลที่ได้ศึกษาจากงานวิจัยสร้างสรรค์นาฏยศิลป์ที่ความเกี่ยวข้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกการใช้สีและการออกแบบโครงร่างชุดการแสดงเข้ามาเป็นสัญลักษณ์ที่จะทำให้คนดูเกิดความระลึกถึงพระพุทธศาสนา แสดงดังภาพ 6

ภาพ 6 เครื่องแต่งกายสีขาวและสีแดง

ที่มา : ถ่ายภาพเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2564 ห้องสุริยะ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร

การออกแบบเครื่องแต่งกายดังภาพ 6 ผู้วิจัยเลือกใช้สีขาว และสีแดงเป็นสีหลักในการออกแบบเครื่องแต่งกาย โดยสีขาวหมายถึงจิตอันบริสุทธิ์ และหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ส่วนสีแดงนั้นหมายถึง ร่างกายที่ผู้วิจัยตีความถึงร่างกาย ที่ปราศจากผิวหนัง และเลือดที่ไหลเวียนในร่างกายเพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ได้ นอกจากนั้นการใช้สีขาวแดงยังเชื่อมโยงถึงสีที่ใช้ในการรักษาพยาบาล ด้านโครงร่างเครื่องแต่งกายผู้วิจัยได้ออกแบบโดยนำโครงร่างของดอกบัวเข้ามาเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบเครื่องแต่งกาย

จากการออกแบบทั้ง 8 องค์ประกอบผู้วิจัยได้นำมาผสมผสานรูปแบบการแสดงและจัดทำเป็นวิดิทัศน์ดังภาพ 7 นำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิประเมินคุณภาพจำนวน 3 คน

ภาพ 7 บรรยายการแสดง

ที่มา : ถ่ายภาพเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2564 ห้องสุริยะ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร

ตาราง 2 ผลการประเมินผลงานการแสดงนาฏยศิลป์ร่วมสมัยผ่านบทสวดโพชฌังคปริตร

ลำดับ	รายการประเมิน	ร้อยละของระดับความพึงพอใจหรือความรู้สึก				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1	ด้านบทการแสดง (Plot)	88.89	11.11			
2	ด้านนักแสดง (Performer)	83.33	16.67			
3	ด้านการออกแบบลีลา (Choreography)	66.67	33.33			
4	ด้านการออกแบบเสียง (Sound)	50.00	50.00			
5	ด้านการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง (Props)	100.00				
6	ด้านออกแบบพื้นที่แสดง (Acting Area)	100.00				
7	ด้านการออกแบบเครื่องแต่งกาย (Costume)	66.67	33.33			
8	ด้านการออกแบบแสง (Lighting)	33.34	33.33	33.33		

จากตาราง 2 พบว่า ความพึงพอใจหรือความรู้สึกที่อยู่ในระดับมากที่สุด 2 อันดับแรก คือ ด้านการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง และด้านการออกแบบพื้นที่แสดง คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาคือ ด้านบทการแสดง ร้อยละ 88.89 ด้านนักแสดง ร้อยละ 83.33 ด้านการออกแบบลีลา และด้านการออกแบบเครื่องแต่งกาย ร้อยละ 66.67 ด้านการออกแบบเสียง ร้อยละ 50.00 และด้านการออกแบบแสง ร้อยละ 33.34 นอกจากนี้ ยังมีความคิดเห็นสำคัญ อาทิ 1) โดยภาพรวมเป็นงานทดลองที่น่าสนใจ งานการแสดงร่วมสมัยกับพระพุทธศาสนา ซึ่งไม่ค่อยปรากฏให้เห็นมากนัก เพราะส่วนใหญ่บทสวดมนต์มีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนา จึงกลายเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต้องห้ามจับต้องไม่ได้ จึงทำให้พระพุทธศาสนากับมนุษย์นั้นแม้ว่าจะมีความใกล้ชิดกัน แต่ความเข้าใจในพระธรรมอย่างลึกซึ้งอาจไม่ได้เกิดขึ้นกับทุกคนเสมอไป 2) เป็นชุดการแสดงที่สะท้อนถึงสังคมในยุคอดีตจนถึงปัจจุบัน สามารถเป็นต้นแบบแนวทางในการพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ต่อเป็นชุดการเรียนรู้ เพื่อให้กลุ่มผู้สนใจ ทราบถึงกระบวนการศึกษาบริบททางพิธีกรรม การปฏิบัติ ความสำคัญของพุทธศาสนาต่อไป และ 3) มีการบูรณาการการแสดงจากความหลากหลายทางวัฒนธรรม ให้ความสำคัญกับการสื่อสารกับคนรุ่นใหม่และนำเสนอในระยะเวลาที่เหมาะสม แนวความคิดในการสร้างสรรค์พบว่าให้ความสำคัญกับการสร้างสรรค์ใหม่จากความดั้งเดิม โดยการรักษาเอกลักษณ์เนื้อหาที่ส่งมายังผู้ชมตามจริงดั้งเดิมไว้ แต่ไม่ลืมที่จะคำนึงถึงการสื่อสารกับคนรุ่นใหม่ให้ความสำคัญกับสังคมส่วนรวม สามารถเชื่อมโยงคนรุ่นใหม่กับเรื่องราวเก่าแก่แต่โบราณในสังคมไทยเข้าไว้ด้วยกันได้เป็นอย่างดี

อภิปรายผล

การสร้างสรรค์นาฏยศิลป์ร่วมสมัยผ่านบทสวดโพชฌังคปริตรเป็นรูปแบบงานวิจัยสร้างสรรค์ที่นำความหมายที่อยู่ในบทสวดโพชฌังคปริตรอันเป็นบทสวดที่ปิดเป่าโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ โดยเฉพาะในปัจจุบันที่ปัญหาโรคระบาดโควิด-19 ที่กำลังระบาดอยู่ในขณะนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาสู่บทการแสดงแบ่งเป็นการเล่าความสัมพันธ์ของร่างกายจิตใจ และความเจ็บป่วย โดยใช้รูปแบบการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์ร่วมสมัยที่ผู้วิจัยได้ให้ความหมายถึง รูปแบบศิลปะที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์บนโลกใบนี้การสะท้อนถึงปัญหาที่เกิดขึ้นบนโลกใบนี้ โดยแนวคิดร่วมสมัยที่ผู้วิจัยได้นำเสนอในงานวิจัยฉบับนี้เป็นการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อสื่อสารผ่านความเรียบง่าย และจุดประเด็นให้เกิดการแลกเปลี่ยนดังที่กฤติยา กาวีวงศ์ และมนุพร เหลืองอร่าม (Kaveewongs & Luangaram, 2015, pp. 46-47) แสดงทรรศนะว่างานประเภทนี้ “เชื้อเชิญ” และ “เปลี่ยนสถานะ” ผู้ชมให้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในฐานะผู้ร่วมแลกเปลี่ยนสนทนา สร้างให้เกิดความเชื่อ จนกระทั่งผู้ชมได้กลายเป็นส่วนหนึ่งในสถานการณ์ศิลปะ ศิลปะเชิงสัมพันธ์เปิดโอกาสให้ผู้ชมได้ตอบโต้ แลกเปลี่ยน เพื่อพัฒนาประสบการณ์ทางสุนทรียะด้วยสัมผัสอื่น ๆ ที่นอกเหนือจาก “การมอง”

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดจากบทสวดโพชฌังคปริตร และแนวคิดศิลปะร่วมสมัยผ่านการศึกษารูปแบบผลงาน การแสดงจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2 เรื่อง ได้แก่ องค์ประกอบรูปแบบผลงาน 8 ประการในงานวิจัยเรื่องนาฏยศิลป์ จากแนวคิดไตรลักษณ์ในพระพุทธศาสนา (Chandnasaro, 2014, pp. 259-261) และองค์ประกอบรูปแบบ ผลงาน 7 ประการ ในงานวิจัยเรื่องการสร้างสรรคานาฏยศิลป์ผ่านพัฒนาการด้านปรัชญาในเรื่องพระมหาชนก (Pasurichandaeng, 2015, pp. 263-265) ซึ่งนำมาสู่การออกแบบ 8 องค์ประกอบ อันมีลักษณะเฉพาะ ได้แก่ บทการแสดงเล่าความสัมพันธ์ของร่างกาย จิตใจ และความเจ็บป่วย ที่มาจากความเชื่อในบทสวดโพชฌังคปริตร ในการรักษาแต่หากพิจารณาให้ดีแล้วจะพบว่าเมื่อจิตมีความเข้มแข็งร่างกายก็จะเข้มแข็งตามไปด้วย นอกจากนั้นผู้วิจัย มุ่งเน้นความเรียบง่ายสอดคล้องกับการออกแบบลีลาโดยคมชวีร์ พสุริจันทร์แดง เน้นการเคลื่อนไหวอย่างอิสระของ นักแสดงซึ่งจะทำความเข้าใจให้ตรงกันระหว่างผู้สร้างสรรค์นาฏยศิลป์และนักแสดง ในประเด็นต่าง ๆ ของการออกแบบ เพิ่มเติมความงาม ในทางสุนทรียะให้มากขึ้น สร้างความสั่นไหวและความสมดุลของลีลานาฏยศิลป์ อันจะทำให้ การออกแบบการแสดงสมบูรณ์และชัดเจน (Pasurichandaeng, 2015, p. 263) เสาียงนำบทสวดโพชฌังคปริตร พร้อมคำแปลมาใช้สะท้อนถึงเรื่องราว อุปกรณ์ประกอบการแสดงใช้กระจกเงาที่มีคุณสมบัติในการสะท้อนนำมาสื่อสาร อย่างตรงไปตรงมาสอดคล้องกับการใช้ชีวิตของธรรมา จันทนะสาโร เรื่องความตรงไปตรงมา สะท้อนผ่านอุปกรณ์ ที่สมจริง (Chandnasaro, 2014, p. 260) สถานที่เลือกใช้นั่งและพื้นเป็นสีขาวไม่จำเป็นต้องสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อแสดงในโรงละครเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แสงใช้แสงที่มีความส่องสว่างให้เห็นการเคลื่อนไหวที่ชัดเจน เครื่องแต่งกาย ออกแบบโดยนำโครงสร้างของดอกบัวใช้สีขาวหมายถึงจิตอันบริสุทธิ์และหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา สอดคล้องกับ การออกแบบเครื่องกายให้เป็นสีขาวในเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา (Pasurichandaeng, 2015, p. 264) และสีแดงหมายถึงร่างกาย ที่ผู้วิจัยตีความถึงร่างกายที่ปราศจากผิวหนัง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการทำงานวิจัยในครั้งต่อไป

1. ผู้ที่มีความสนใจดำเนินงานวิจัยสร้างสรรค์ผลงานนาฏยศิลป์ร่วมสมัยที่มีความเกี่ยวข้องกับหลักธรรม ทางพระพุทธศาสนา ควรมีการศึกษาถึงตัวหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและความหมายที่แฝงอยู่ในนั้น เพื่อดำเนินการ สร้างสรรค์ที่ไม่เฉพาะแต่การนำเสนอเรื่องราว รวมถึงการนำเสนอความหมายของหลักธรรมผ่านการเคลื่อนไหว ร่างกาย และการออกแบบองค์ประกอบที่ทำให้เกิดมิติความหลากหลายของการนำเสนอรูปแบบการแสดง
2. การที่จะให้ผู้ชมเกิดความคล้อยตามกับการนำบทสวดเข้ามาใช้ประกอบการแสดงเป็นสิ่งที่มีความน่าสนใจ แต่หากผู้วิจัยสามารถออกแบบลีลานาฏยศิลป์ไปพร้อมกับบทสวดนั้น ๆ อาจจะทำให้ผู้ชมสามารถเข้าใจถึงเนื้อหา ที่นำเสนอ และเป็นทางเลือกเลี่ยงข้อจำกัดให้เฉพาะผู้ที่เข้าใจความหมายของบทสวดนั้น ๆ เข้าใจเพียงกลุ่มเดียว โดยแนวทางหนึ่งที่ผู้วิจัยต้องดำเนินการนำเสนอในรูปแบบนามธรรมด้วยการนำบทสวดเข้ามาประกอบและการ ออกแบบลีลาที่สะท้อนถึงความหมายโดยไม่อิงท่วงทำนองก็เป็นการเล่าเรื่องอีกรูปแบบหนึ่ง
3. การดำเนินงานวิจัยสร้างสรรค์นาฏยศิลป์ร่วมสมัยภายใต้สถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ผู้วิจัย จำเป็นต้องวางแผน และหาทางออกต่ออุปสรรคที่เข้ามา ได้แก่ การปิดสถานที่ การที่นักแสดงกลับไปยังภูมิลำเนาเดิม เนื่องจากครอบครัวเกิดความห่วงใย และการจัดแสดงในเทศกาลการแสดงต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นอุปสรรคทำให้ผู้วิจัย จำเป็นต้องหาหนทางให้งานวิจัยสร้างสรรค์ชุดนั้น ๆ ดำเนินต่อไปได้ ในงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการให้ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์ร่วมสมัยเป็นผู้ประเมินผลงานสร้างสรรค์ในครั้งนี้

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณทุนสนับสนุนงานวิจัยครั้งนี้จากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

เอกสารอ้างอิง

- Chandnasaro D. (2014). *The Dance from Concept of Trilaksana in Buddhism*. Dissertation, Doctor of Fine and Applied Arts Program in Fine and Applied Arts, Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University, Bangkok. (In Thai)
- Dhammathai.(2021). *Photchangkhaparit*. Retrieved May 12, 2021, from <http://www.dhammathai.org/sound/photchangkhaparit.php> (In Thai)
- Kaveewongs, K., & Luangaram, M. (2015). *Project for collecting articles and reviews on modern and contemporary art in Southeast Asia*. Research report. Office of Contemporary Art and Culture Ministry of Culture, Bangkok. (In Thai)
- Manager Online. (2020). *The government held a ceremonial chanting ceremony in the area to encourage the people at 16:00 today*. Retrieved May 12, 2021, from <http://mgronline.com/uptodate/detail/9630000029986> (In Thai)
- Pasurichandaeng, K. (2015). *The Dance Creation Via Philosophical Development of Mahajanaka*. Dissertation, Doctor of Fine and Applied Arts Program in Fine and Applied Arts, Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University, Bangkok. (In Thai)
- Poljon, A. (2015). *Effects of Buddhist prayer on anxiety among hematological cancer patients undergoing chemotherapy*. Thesis, Master of Nursing Program in Adult Nursing, Prince of Songkranakarin University, Song Kra. (In Thai)
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal for Educational Research*, 2, 49-60.
- Sangsithwongs, T. (2015). *The Creation of Thai Contemporary Musical: The Pioneer of Contemporary Dance Artist in Thailand*. Dissertation, Doctor of Fine and Applied Arts Program in Fine and Applied Arts, Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University, Bangkok. (In Thai)
- Siamrath Online. (2021). *Department of Religious Affairs advises Buddhists to pray "Dhammachak-Pojchankaparit" to ward off the coronavirus*. Retrieved May 12, 2021, from <https://siamrath.co.th/n/211605> (In Thai)
- Soonpongsri, K. (2015). *Modern art*. Bangkok : Chulalongkorn University Press. (In Thai)
- Tassanasri, S. (2014). Buddhist Methods of Healing with Phochong: Effects of Practicing or Miracles of Magic. *Journal of Education, Periscope*, 1(1), 134-145. (In Thai)
- The Legend of Praparit and Praparit. (1968). *A book distributed as a souvenir in honor of the funeral of Mrs. Somjai Somtanon at the crematorium of Wat Makutkasatriyaram*. Bangkok : Chumnumchang. (In Thai)